

Informe - memòria de la campanya de prospecció
realitzada a l'eix de l'Ebre (trams : Xerta -
continuació Gandesa, el Pinell de Brai - Benifallet
i acondicionament de la CC-221 Gandesa / Pinell
de Brai

Pou Vallès, Josep ; Revilla Calvo, Victor

Avis legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 2.5 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi el titular dels drets i no se'n faci un ús comercial. No es pot alterar, modificar o generar una obra derivada a partir d'aquesta obra. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/es/legalcode.ca>.

INDEX:

- INTRODUCCIO.....	pàg. 1
1.- ACONDICIONAMENT DEL TRAM XERTA-CONTINUACIO GANDESA.....	pàg. 2
1.1.- Descripció del tram afectat:	
1.2.- Indrets afectats per la carretera:	
1.2.1.- Punt km. 28.	
1.2.2.- Barranc de les Fonts.	
1.3.- Indrets no afectats per la carretera:	
1.3.1.- Els Arenalets.	
2.- ACONDICIONAMENT DE LA CC-221, TRAM GANDESA-PINELL DE BRAI.....	pàg. 8
2.1.- Descripció del tram afectat.	
2.2.- Jaciments afectats:	
2.2.1.- La Fonteta.	
2.2.2.- Cova de la Fonteta (2).	
2.2.3.- Abric.	
2.2.4.- Barranc de Pinell 2.	
2.3.- Llocs no afectats per la carretera:	
2.3.1.- Cova del turó de Sant Marc.	
2.3.2.- Barranc de Pinell 4.	
2.3.3.- Barranc de Pinell 3.	
3.- NOVA CARRETERA PINELL DE BRAI-BENIFALLET.....	pàg. 16
3.1.- Descripció del tram afectat.	
ANNEXE.....	pàg. 17

INTRODUCCIO:

Entre els dies 20 de febrer i 3 de març d'enguany s'ha dut a terme una breu campanya de seguiment de tres dels trams afectats pel projecte de l'Eix de l'Ebre, dins de les comarques de la Terra Alta i el Baix Ebre. En concret, els sectors afectats son:

- Tram Xerta - Continuació Gandesa de la N-230.
- Carretera Comarcal-221, tram Gandesa - Pinell de Brai.
- Carretera Pinell de Brai - Benifallet.

En els dos primers casos, les obres a realitzar suposen l'eixamplament i l'acondicionament de les actuals carreteres, així com la modificació del seu traçat en alguns punts concrets (eliminació de curves, construcció de ponts, etc). El tercer cas es totalment diferent, car suposa la construcció, de bell nou, d'una carretera que unirà les poblacions de Pinell de Brai i Benifallet, aprofitant, en bona part, el barranc de Pinell.

L'envergadura del projecte i les modificacions del paisatge (veure figures 1 i 2) que aquest suposa feia pensar que, molt possiblement, es veïés afectada una part del patrimoni arqueològic de les comarques de l'Ebre (actualment, totes aquestes es troben incloses dins l'Inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya, amb excepció del Baix Ebre).

De fet, les obres actualment en curs a altres trams de l'eix han provocat, aquests darrers anys, una sèrie d'intervencions d'urgència per part del Servei d'Arqueologia de la Generalitat. Aquest és el cas de les campanyes d'excaució realitzades per J. Vianney Mª Arbeloa i Rigau, el 1986,

a l'establiment ibèric de Les Velletes (Aldover) i a la villa romana de Casa Blanca (Jesús-Tortosa), ambdós al Baix Ebre. Cal esmentar, també, la campanya de quatre mesos efectuada a aquest darrer jaciment la primavera del 1987, sota la direcció de Victor Revilla. Per últim, les obres de construcció del pont que travessarà l'Ebre a l'alçada de Benifallet va suposar dues intervencions d'urgència a la villa romana del Mas del Cachorro, afectada parcialment (campanyes de 1987 i 1988, per Miriam i Elisenda Carbonella).

Per altra banda, actualment es desenvolupa en aquestes comarques un projecte d'investigació subvencionat per la CAYCIT. Aquest projecte ha suposat una sèrie de prospeccions que han permès la identificació d'un gran nombre de jaciments amb una cronologia que abarca, a grans trets, des del Bronze Final fins el Baix Imperi romà.

Totes aquestes raons feien pensar en la necessitat de realitzar una prospecció de les diferents zones afectades per l'acondicionament dels trams existents i per la construcció de la nova carretera.

Tot seguit passem a la descripció de cadascún dels trams afectats.

1.- ACONDICIONAMENT DEL TRAM XERTA - CONTINUACIÓ GANDESA.

1.1.- Descripció del tram afectat:

Les obres, dins aquest traçat, afecten el sector situat entre els kms. 25,7 i 30,5 de l'actual N-230 i que corresponen als kms. 1 a 3,7 del projecte del traçat (veure fig. 3). Aquestes obres, malgrat aprofitar bona part de la carretera ja existent suposen, en certs punts, l'escapçament d'alguns turons. A d'altres llocs suposa l'aportació de terres

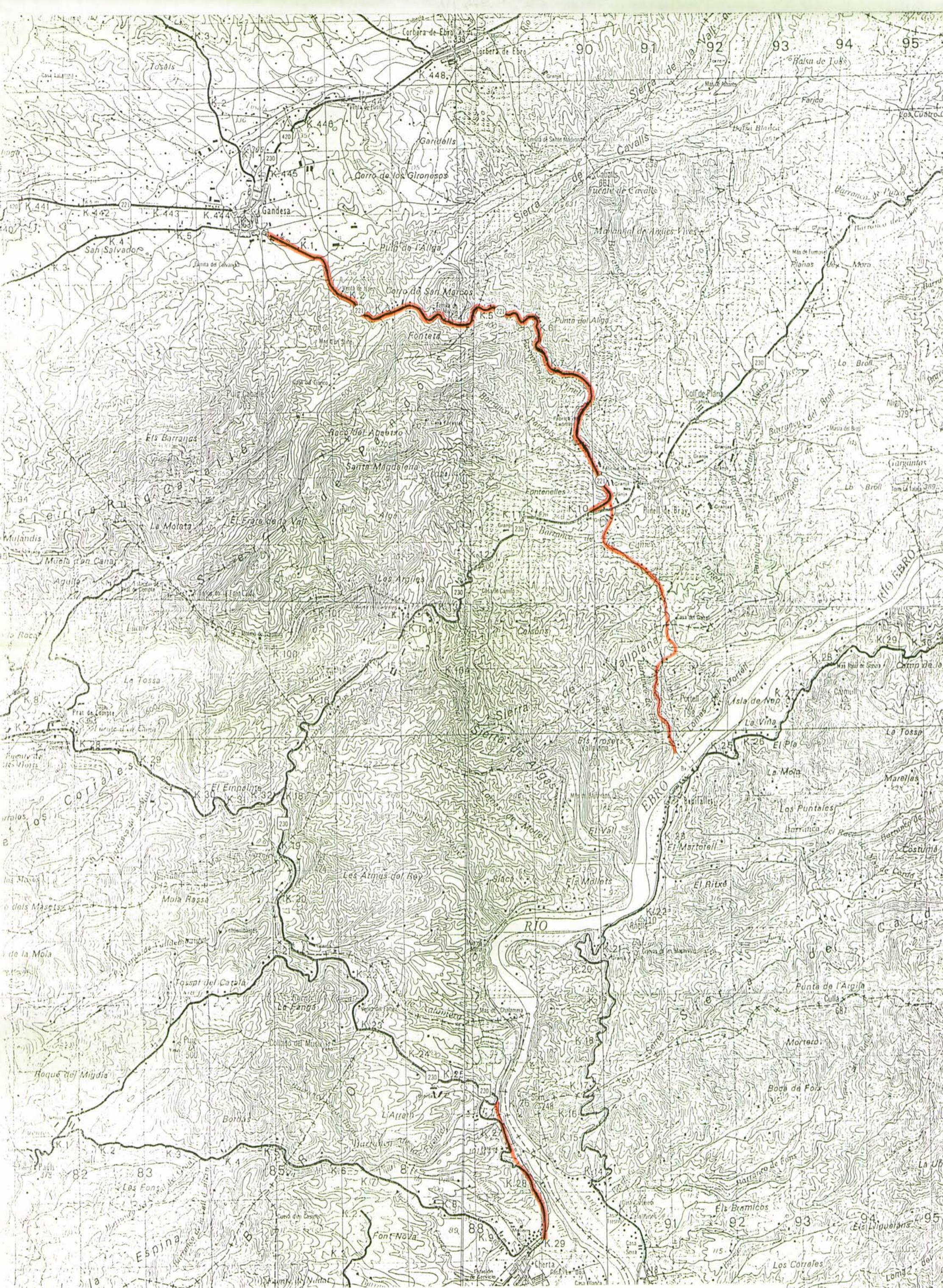

Fig. 2.- Zones afectades pels projectes d'acondicionament (E. 1: 50.000).

PLANTA
ESCALA 1:5000

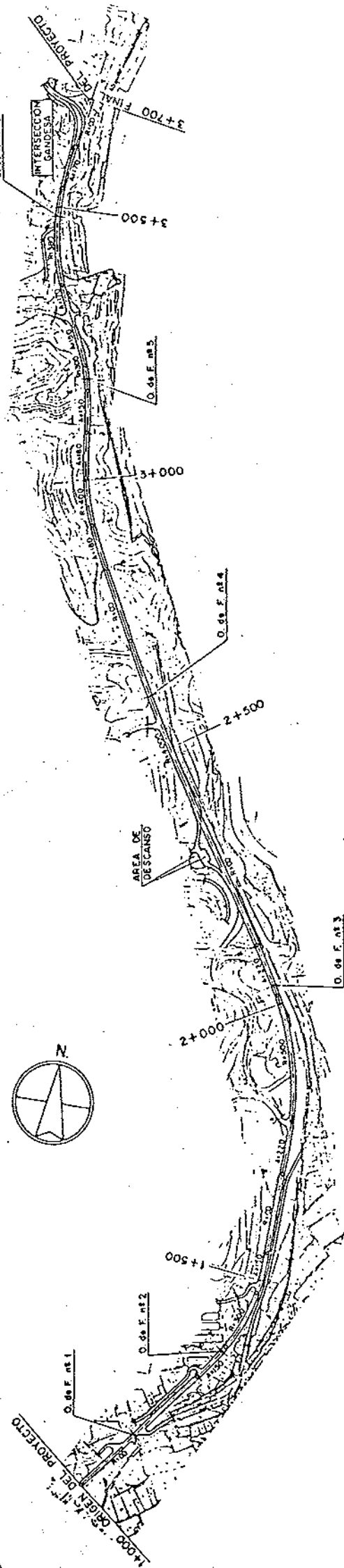

Fig. 3.- Traçat del tram Xerta-Continuació Gandesa.

per a la construcció de talussos, amb el consegüent recobriment d'amples extensions de terreny (concretament, al barranc de les Fonts i al barranc de les Valls d'en Navarro).

1.2.- Indrets afectats per la carretera:

1.2.1.- Nom: Punt Kilomètric 28 (N-230).

Terme: Xerta (Baix Ebre)

Coordenades: long. 0° 29' 30'' / lat. 40° 55' 25''

Alçada: 25 m.s.m.

Situació: mapa 497 del I.G.N. (veure fig. 4).

Lloc situat prop del p. km. 28, en una zona que resta entre l'actual carretera i la via fèrria. L'amplada d'aquesta zona, en realitat una feixa allargada, oscil·la entre 3 i 5 m. La prospecció del lloc ha permès constatar l'existència d'estructures. Es tracta de parets (fins a quatre) d'entre 0,40 i 0,50 m de gruix, construïdes amb tècnica d'encofrat (veure figs. 5 i 6). Aquest es reomplert amb pedres, fragments de maons i teules i morter de calç.

El tall del marge de la via fèrria permet observar una gran acumulació de material ceràmic i constructiu provinents, segurament, de l'enderroc d'aquesta estructura.

Les restes observables i el grau de conservació no permeten precisar massa el tipus d'estructura de que es tracta. Potser es podria considerar un establiment rural. La seva cronologia és incerta, car el material es escadusser i no gaire representatiu: alguns fragments de ceràmica comuna i pocs fragments de ceràmica vidriada. Tot fa pensar que es tracta d'una construcció d'època moderna.

La construcció es presenta destruïda en bona part

per les obres del ferrocarril i, també, pel traçat de la carretera. En aquest punt, l'actual projecte suposa l'ampliació de l'asfaltat. La conseqüència serà la desaparició completa d'aquestes restes (veure fig. 7, amb la situació de la construcció amb respecte als traçats antic i nou).

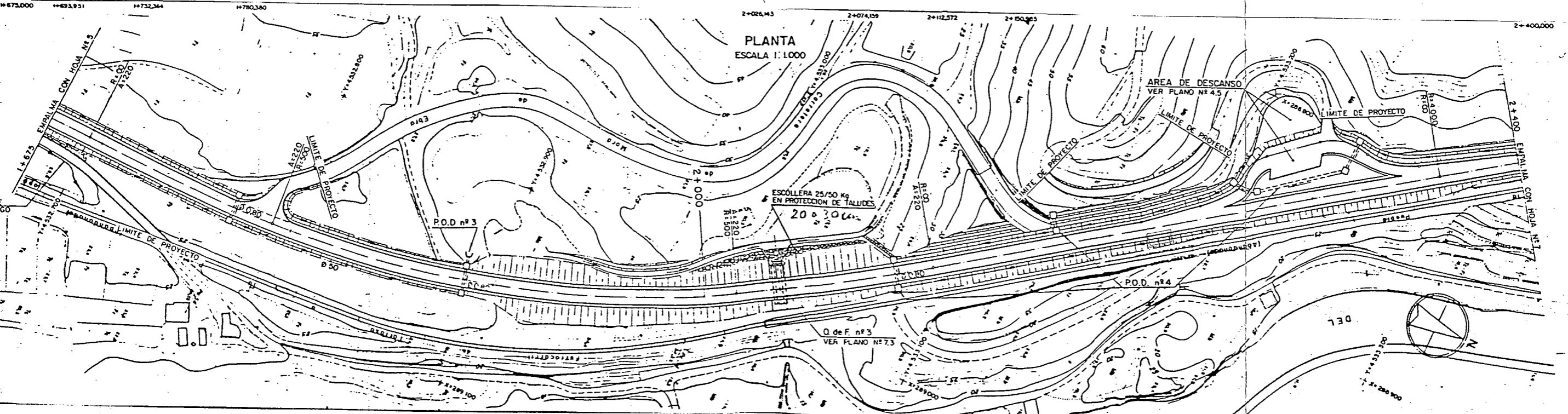
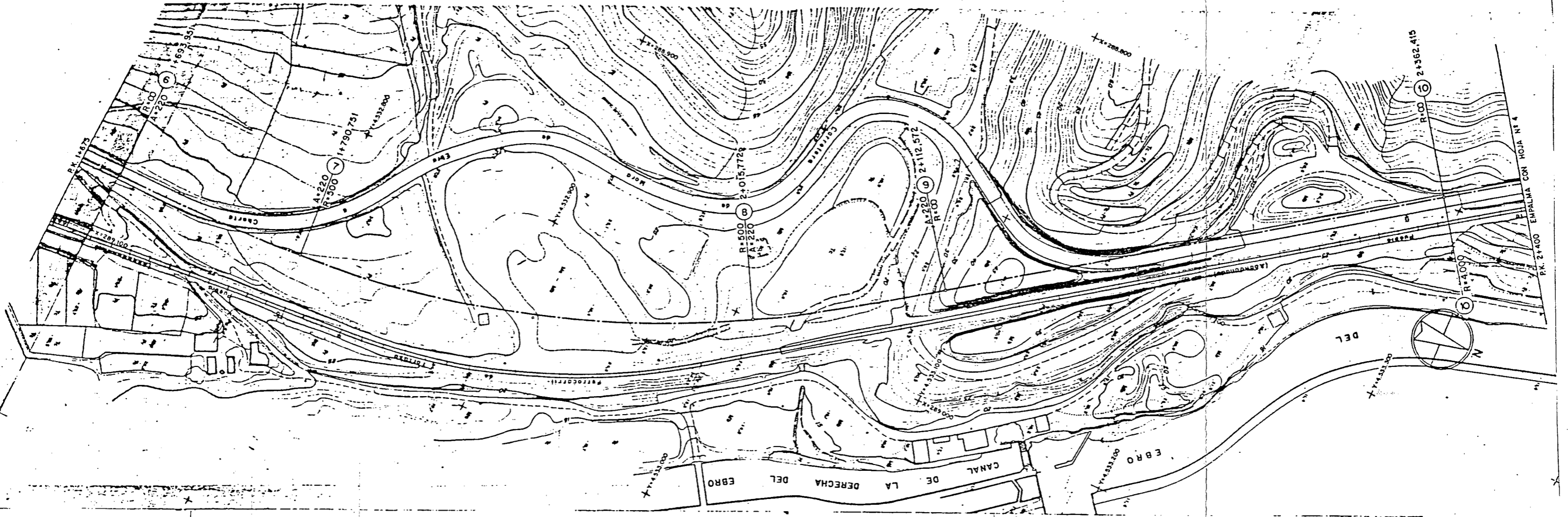

5

6

PLANTA
ESCALA 1:1000

Situació P.K. 28 dins el nou projecte.

1.2.2.- Nom: Barranc de les Fonts.

Terme: Xerta (Baix Ebre).

Coordenades: long. 0° 29' 15'' / lat. 40° 55' 50''

Alçada: 30-40 m.s.m.

Situació: mapa 497 del I.G.N. (veure fig. 8).

Petit turó situat a la banda dreta del barranc de les fonts, dominant la confluència d'aquest amb el riu Ebre. El seu estat actual de conservació es molt dolent, degut a les obres del ferrocarril (construcció d'un tunel) i a una pedrera que ha destruït la vessant que dona a l'Ebre (N) i part del cim. Igualment, a la banda que dona a la carretera i la resta del cim han estat afectats per diverses construccions modernes (veure figs. 9 a 12).

La prospecció superficial del lloc ha permès observar l'existència de materials ceràmics a mà, atribuïbles a un horitzó cronològic del Bronze Final- inícis del Ferro. Hom hi troba, també, ceràmiques a torn d'època indeterminada. No es veuen estructures. Cal destacar, però, la presència de clots efectuats, presumiblement, per excavadors clandestins. Un d'aquests forats permeté veure un conjunt de pedres arrengrerades que potser van formar part d'una construcció, o del seu enderroc (veure fig. 13).

No es pot precisar el caracter i extensió que degué tenir aquest jaciment, ja que es troba gairebé arrassat. Potser es tracta d'un petit nucli d'hàbitat similar als que hom troba a les comarques del Baix Ebre i Ribera d'Ebre (prospeccions CAYCIT, estiu 1988).

El projecte d'acondicionament suposa, en aquest punt, la desviació i ampliació del traçat actual. Això afec-

tarà marginalment aquesta zona (extrems oest i sud-oest del turó), en un punt en el que el jaciment sembla ja destruït per les obres anteriors. El poc que resta intacte, concentrat en el cim, no es veurà afectat per la desviació del traçat. Per altra banda, la proximitat de les obres (amb els naturals moviments de maquinària i personal) i la possibilitat d'aprofitar el turó per a l'extracció de materials per la carretera fa pensar que el jaciment podria ser efectivament afectat (veure fig. 14). Davant aquest perill, i donades les característiques especials del lloc, potser es podria realitzar una breu campanya d'excavació o, com a mínim, un seguiment de les obres en el moment en que es realitzin.

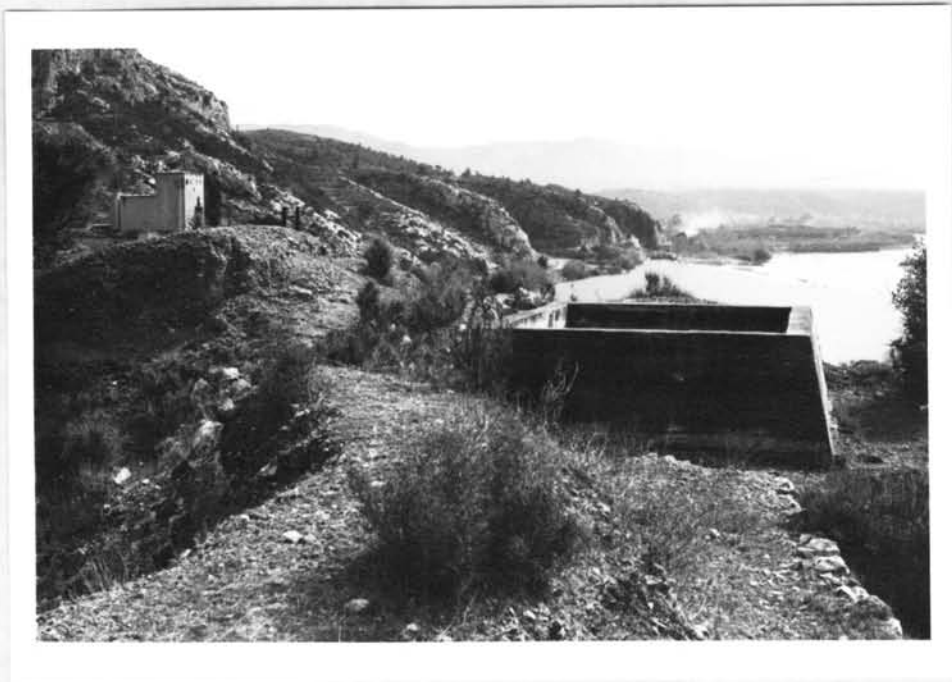
Fig. 8.- Situació jaciment del Barranc de les Fonts
(E. 1:50.000).

9

10

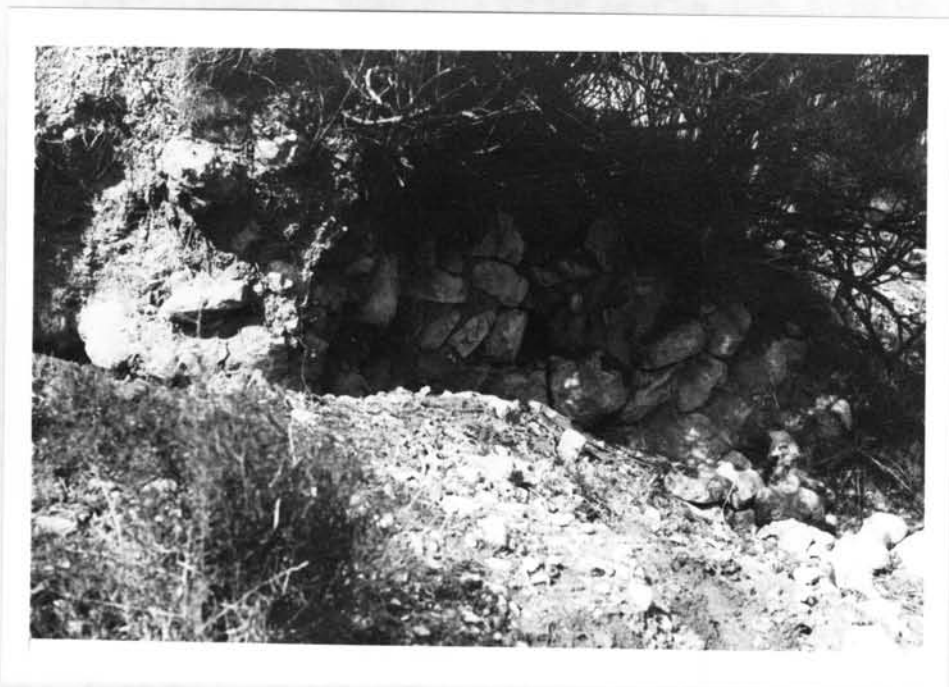

11

12

13

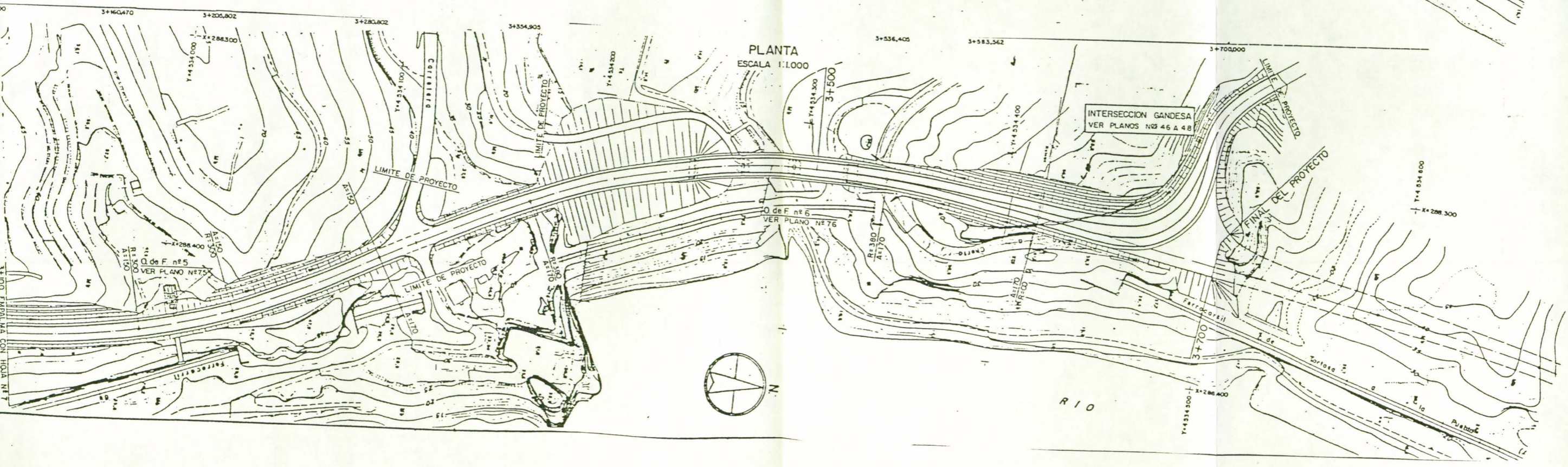
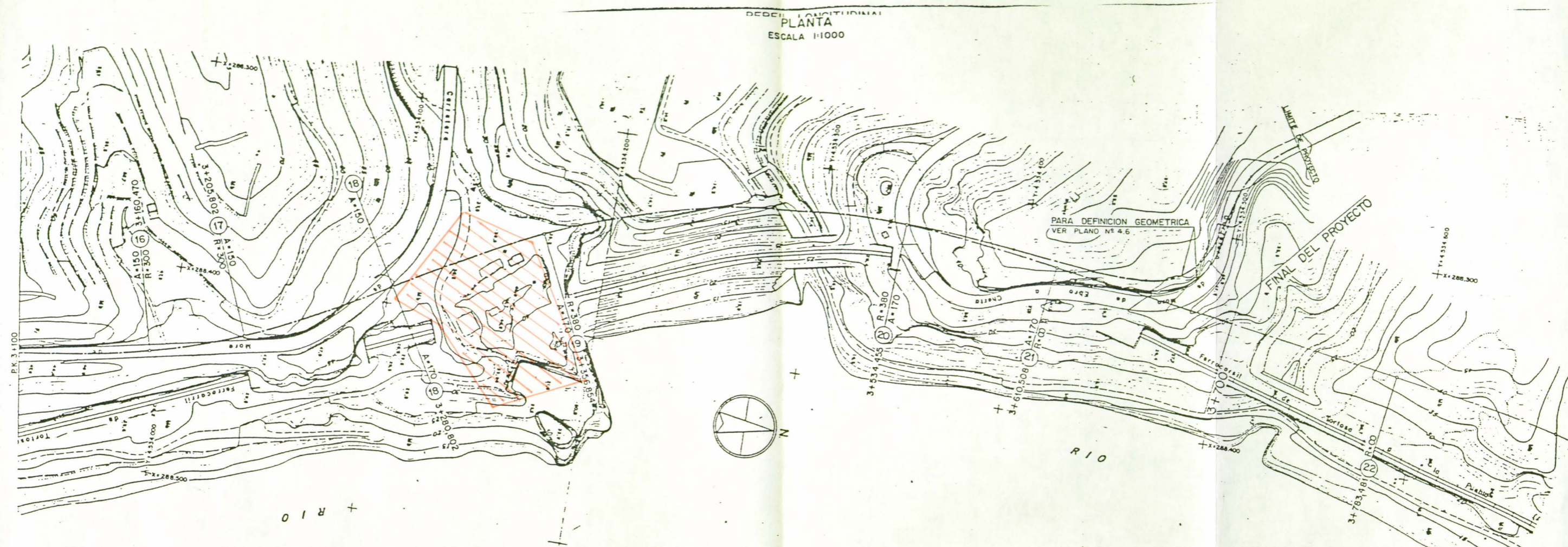

Fig. 14.- Situació del barranc de les Fonts dins el nou projecte.

1.3.- Indrets no afectats per la carretera:

1.3.1.- Nom: Els Arenalets.

Terme: Xerta (Baix Ebre).

Coordenades: long. 0° 29' 25'' / lat. 40° 54' 50''

Alçada: 50-60 m.s.m.

Situació: mapa 497 del I.G.N. (veure fig. 15).

Plataforma al·luvial, de poca alçada, situada al nord de Xerta. Presenta les seves vessants aterassades pel conreu i ocupades per ametllers.

A aquestes vessants es possible recollir-hi material ceràmic a mà, de cronologia imprecisa i material a torn (medieval o d'època moderna). No es veia cap estructura. Cal citar, però, la presència, a pocs metres, de les restes d'un forn de calç. D'aquest, construït aprofitant un desnivell del terreny, resta la façana, construïda amb blocs de pedra, la boca i el conducte d'alimentació i la cambra de cocció. Tot en bon estat de conservació (veure fig. 16). La seva cronologia és imprecisa.

2.- ACONDICIONAMENT DE LA CC-221, TRAM GANDESA - PINELL DE BRAI.

2.1.- Descripció del tram afectat:

Les obres d'aquest sector afecten els 10 kms de l'actual carretera entre Gandesa i Pinell de Brai, els quals quedaran reduïts a 8,900 kms. El nou projecte segueix, bàsicament, el traçat ja existent, eliminant algunes curves i eixamplant l'espai asfaltat. La carretera aprofita el curs del barranc de Pinell per creuar la Serra de Cavalls.

2.2.- Jaciments afectats:

2.2.1.- Nom: La Fonteta

Terme: Gandesa (Terra Alta).

Coordenades: long. 0° 27' 55'' / lat. 41° 02' 25''

Alçada: 370 m.s.m.

Situació: mapa 470 del I.G.N. (veure fig. 17).

Edificació situada prop del punt kilomètric 3 de l'actual carretera, a l'esquerra d'aquesta en direcció al Pinell de Brai. Es tracta d'una construcció de planta aproximadament quadrada (3,5 x 3,7 m) i de la qual es conserva gairebé tota la seva alçada, que seria d'uns 2,5 m (veure figs. 18 i 19). Les parets són construïdes amb pedra, maons i fragments de teules i són reforçades, exteriorment, per contraforts. La tècnica emprada es la del encofrat. A la banda SO s'obre una petita porta.

Tot i que no s'aprecia l'existència d'una cambra inferior (coberta pel terreny), l'aspecte i la planta de la construcció fa pensar en un forn dedicat a la cocció de material constructiu (teules i maons, segurament). Aquesta suposició ve reforçada per la situació, al costat mateix

del forn, d'un abocador de material ceràmic, barrejat amb cendres, que ja va ser tallat per l'anterior carretera.

El tipus de material que es troba superficialment i la propia construcció, molt similar a d'altres que es situen a prop, fa pensar que es tracta d'una instal·lació ceràmica d'època moderna, del segle passat o, inclús, de començaments d'aquest i que estaria en relació amb el conjunt de masos dels voltants.

En aquest punt, les obres de la carretera es limiten a un eixamplament del traçat actual. Això suposarà, segurament, la destrucció parcial o cobriment de la façana del forn (veure fig. 20).

Fig. 17.- Situació jaciment la Fonteta 1 (E. 1:50.000).

18

19

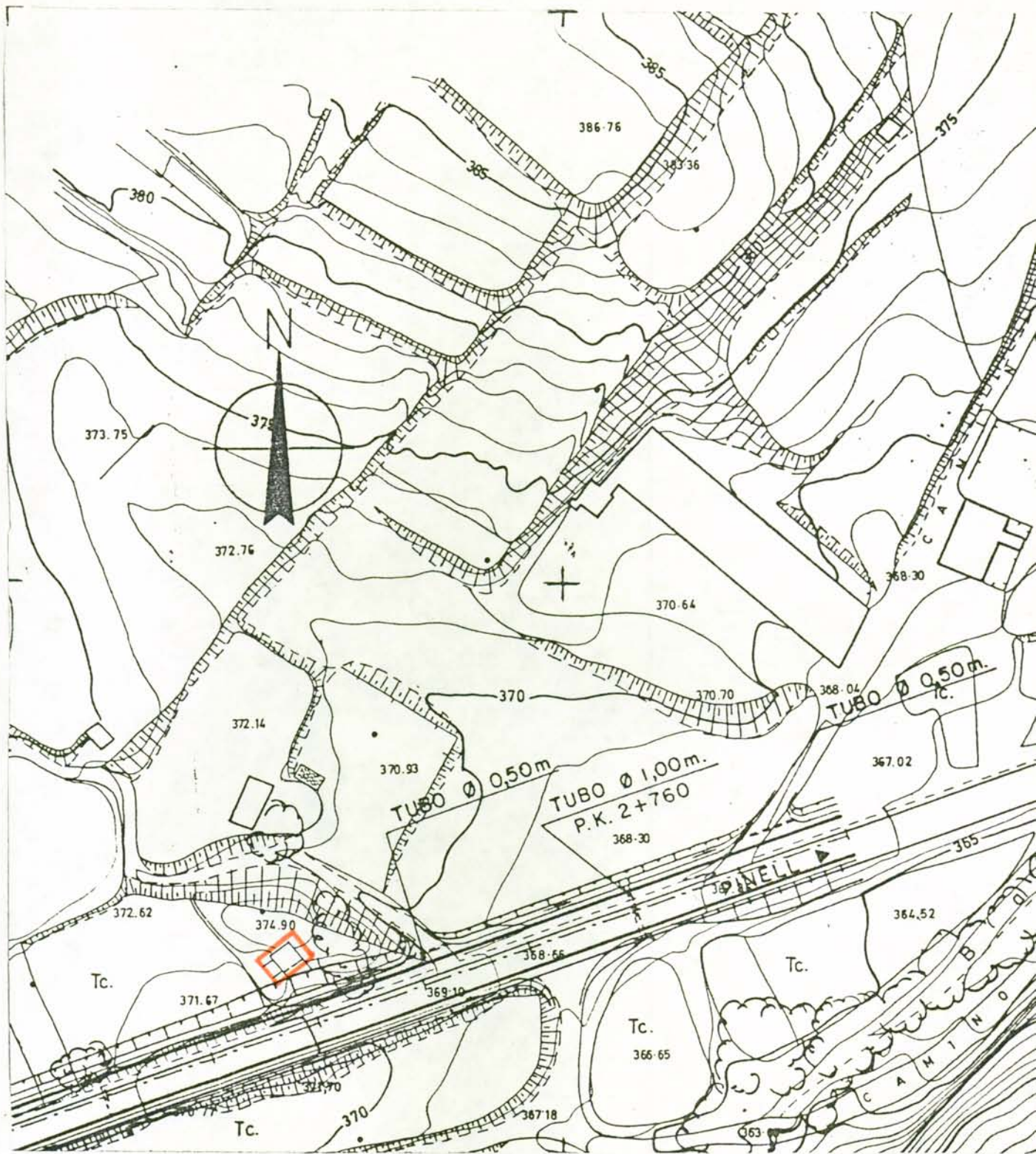

Fig. 20.- Situació Fonteta 1 dins el projecte (referència: pànel 4, full 4 de 13; E. 1:1.000)

2.2.2.- Nom: Cova de la Fonteta (2).

Terme: Gandesa (Terra Alta).

Coordenades: long. 0° 28' 20'' / lat. 41° 02' 25''

Alçada: 380 m.s.m.

Situació: mapa 470 del I.G.N. (veure fig. 21).

Cova situada al costat de l'actual carretera, a la seva esquerra anant en direcció a Pinell de Brai (i a uns tres metres de l'asfaltat).

Es tracta d'una cavitat amb una mena d'avantcambra ample, de gairebé 3 m d'alçada i 1,5 a 2 m de profunditat. A la banda esquerra, segons s'entra, apareix una petita obertura d'una alçada de 1,5 m i que s'endinsa amb una lleugera inclinació, fent un recorregut en ziga-zaga de 15 m (veure figs. 22 i 23). La inspecció visual no permeté detectar cap resta de material lític o ceràmic.

El nou projecte d'acondicionament suposa, en aquest tram, l'ampliació del traçat. Al tractar-se d'una zona molt rocallosa s'ha d'escapçar bona part de la paret en la qual es troba la cova. Això suposarà la destrucció de bona part d'aquesta. La resta quedarà colmatada pel moviment de terres resultant de les obres (veure fig 24).

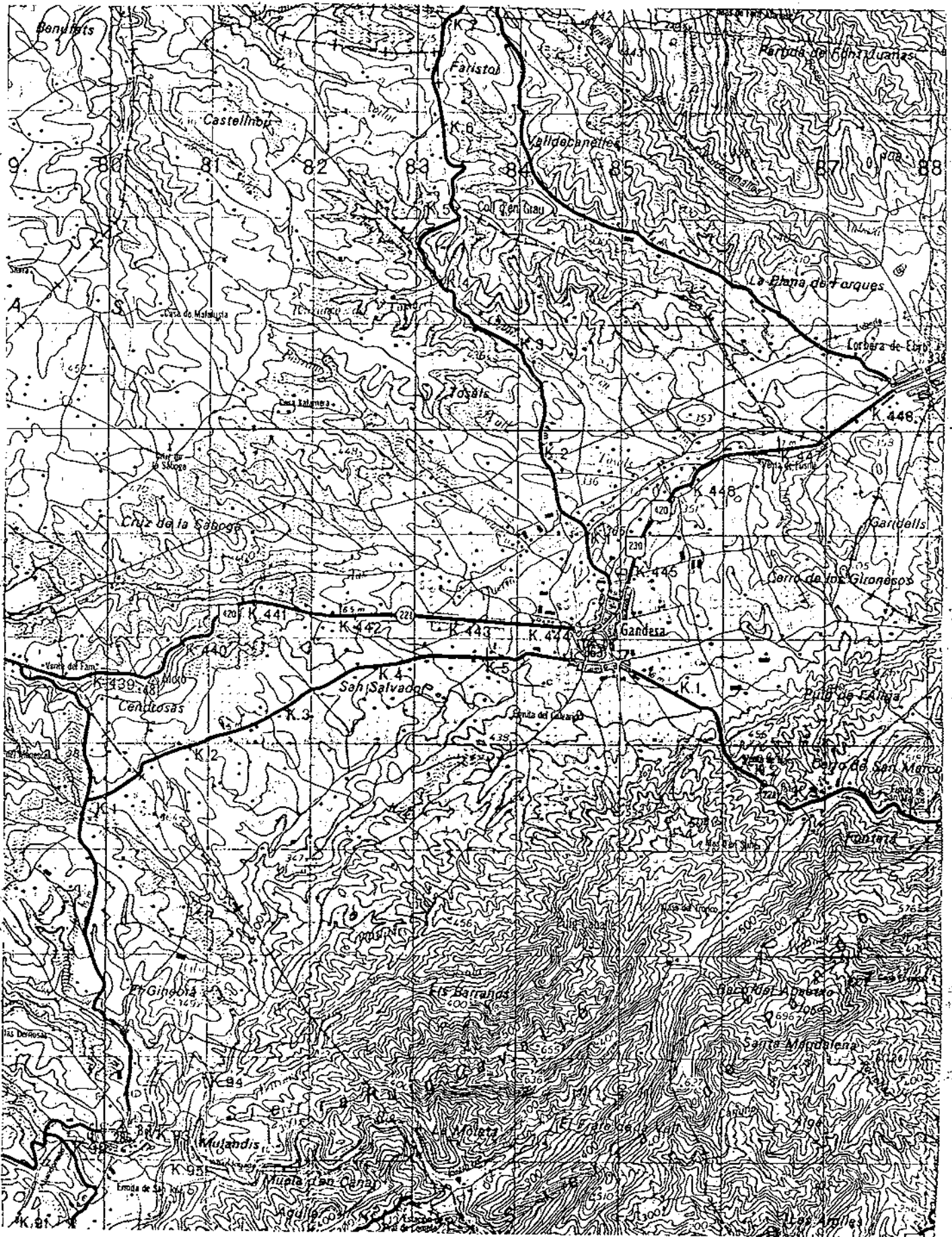

Fig. 21.—Situació cova de la Fonteta 2 (E. 1:50.000).

22

23

2.2.3.- Nom: abric.

Terme: Pinell de Brai (Terra Alta).

Coordenades: long. 0° 29' 35'' / lat. 41° 02' 15''

Alçada: 320 m.s.m.

Situació: mapa 471 del I.G.N. (veure fig. 25).

Abric situat al costat esquerra de la carretera Gandesa-Pinell (anant en direcció a aquesta darrera població). Es troba a uns 5 m del tram asfaltat i a un nivell uns 3 m per damunt, sobre el punt kilomètric 5,300 del projecte d'acondicionament. (veure figs. 26 i 27).

Es tracta d'una cavitat poc profunda, orientada a l'oest, que s'obre en una paret rocallosa. Té uns 4 m d'alçada i uns 5 m d'amplada. La inspecció visual no permeté detectar cap resta de material lític o ceràmic.

En aquest punt, el projecte de la carretera suposa la destrucció total de la cavitat, ja que l'ampliació del traçat es farà mitjançant l'escapçaments de la paret esmentada. (veure fig. 28)

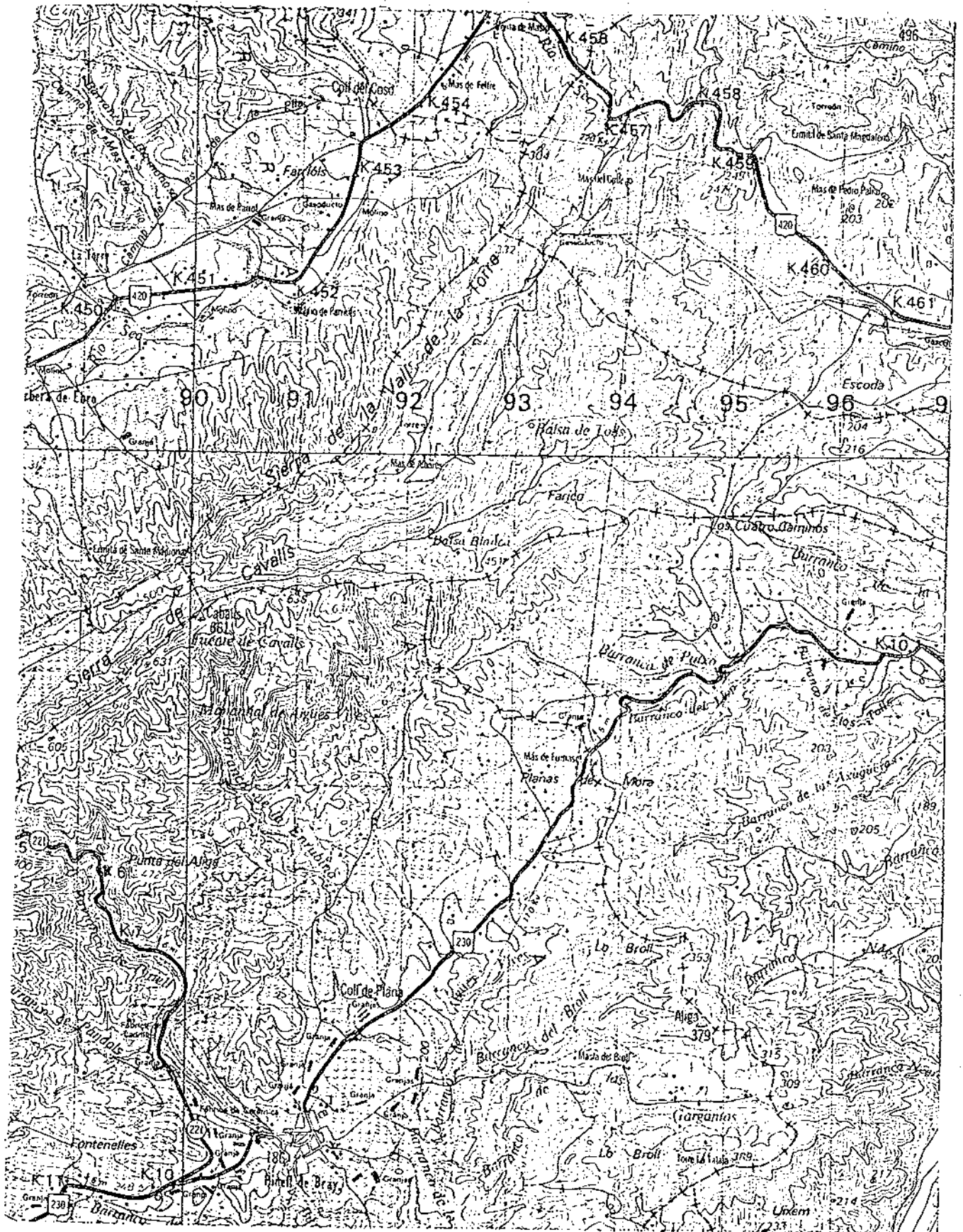
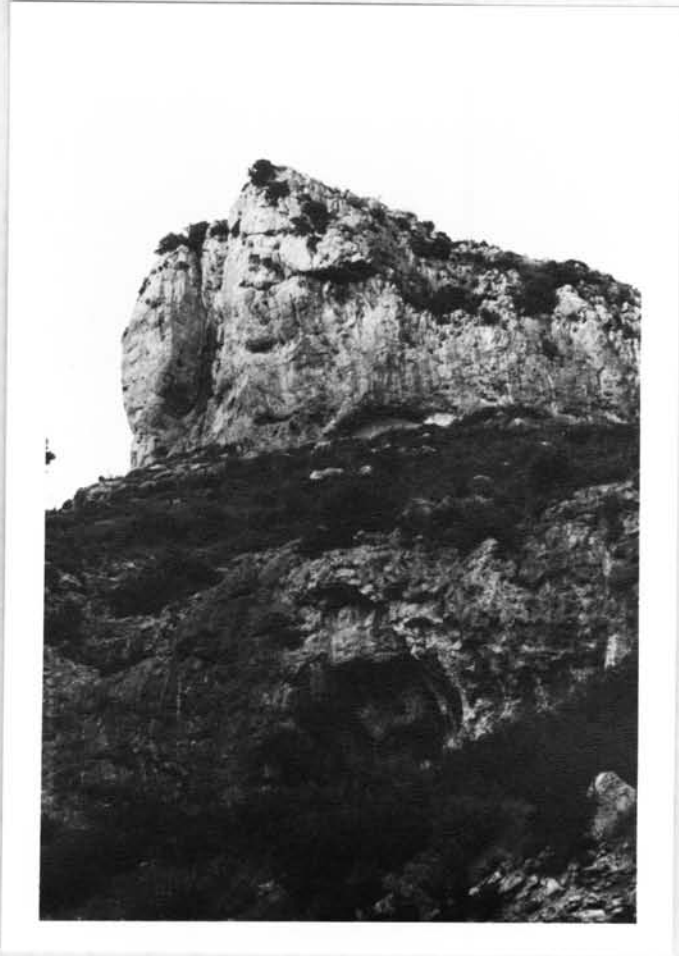

Fig. 25.- Situació abric (E. 1:50.000).

26

27

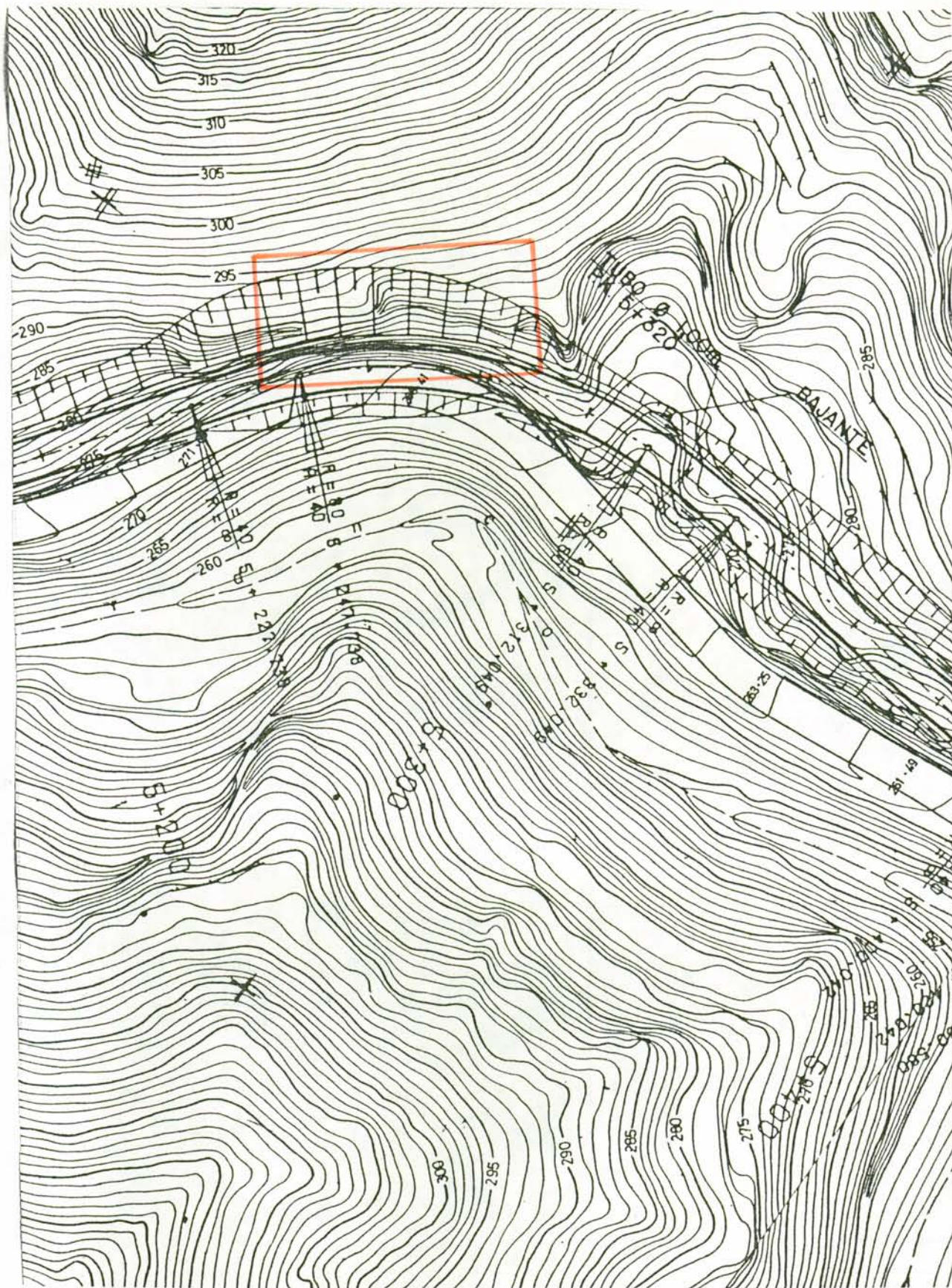

Fig. 23.- Situació abric dins el projecte (ref. plànol 4, full 8 de 13; E. 1:1.000).

2.2.4.- Nom: Barranc de Pinell 2.

Terme: Pinell de Brai (Terra Alta).

Coordenades: long. 0° 30' 10''/ lat. 41° 01' 20''

Alçada: 180 m.s.m.

Situació: mapa 471 del I.G.N. (veure fig. 29).

NOTA: jaciment descobert per Josep Bosch el 1985 i inclòs dins l'Inventari del Patrimoni Arqueològic, comarca de la Terra Alta.

Indret situat al costat dret del barranc de Pinell, després de la confluència d'aquest amb el barranc de Pàndols. Es tracta d'un conjunt de feixes de conreu, ocupades per ametllers, situades a banda i banda de l'actual carretera, prop del punt km. 9 (veure fig. 30).

L'inventari arqueològic de la comarca esmenta, en aquest lloc, la troballa superficial de restes d'indústria lítica tallada, la qual cosa podria suggerir la presència d'un taller de sílex.

El projecte d'acondicionament de la cc-221 aprofita, en aquest indret, el traçat existent, eixamplant-lo. Això suposarà una ampliació a ambdós costats que afectarà a les feixes de conreu en les que es situa el jaciment (veure fig. 31).

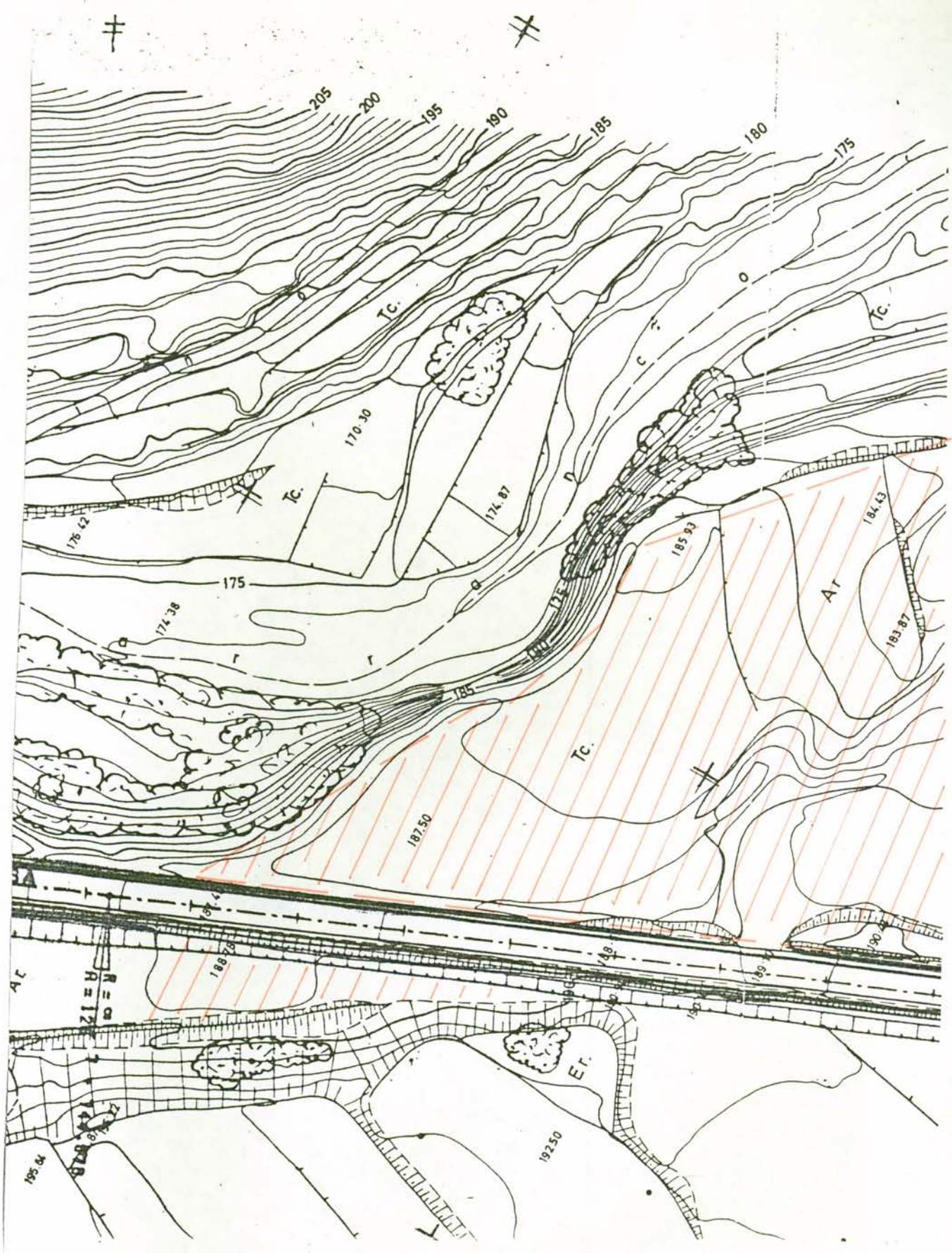

Fig. 31.- Situació barranc de Pinell 2 dins el projecte
 (ref. plànol 4, full 12 de 13; E. 1:1.000),

2.3.- Llocs no afectats per la carretera:

2.3.1.- Nom: cova del turó de Sant Marc.

Terme: Gandesa (Terra Alta).

Coordenades: 0° 28' 40'' / 41° 02' 25''

Alçada: 470 m.s.m.

Situació: mapa 470 del I.G.N. (veure fig. 32).

La inspecció d'un conjunt d'abrics situats a les vessants oest i sud-oest del turó de Sant Marc va donar resultats negatius quant a la troballa de materials lítics o ceràmics, exceptuant un abric situat a la banda SO del turó, en el punt de contacte entre la paret rocallosa llisa i un conjunt de terrasses de coreu actualment abandonades. L'esmentat abric es situa prop d'una cabana enrunada.

Es tracta d'una cavitat d'una alçada que oscil·la entre els 3 i 5 m i una fondària variable (en algú punt assoleix els 3,5 m). Lateralment, es troba comunicada amb altres abrics més reduïts, mitjançant petites obertures (fig. 33).

La prospecció d'aquest conjunt permeté observar l'existència de fins a 3 clots resultat de l'acció d'excavadors furtius, els quals havien extret una certa quantitat de material ceràmic. Aquest material havia estat destriat i el que restava dispers per l'abric es componia exclusivament de ceràmiques a torn modernes. El fet de que aquests excavadors tornessin a reomplir els clots impedié que comprovéssim l'eventual existència de material lític o ceràmic antic. Aquesta és, però, una possibilitat que no es pot rebutjar, donada la potència del sediment acumulat a l'abric.

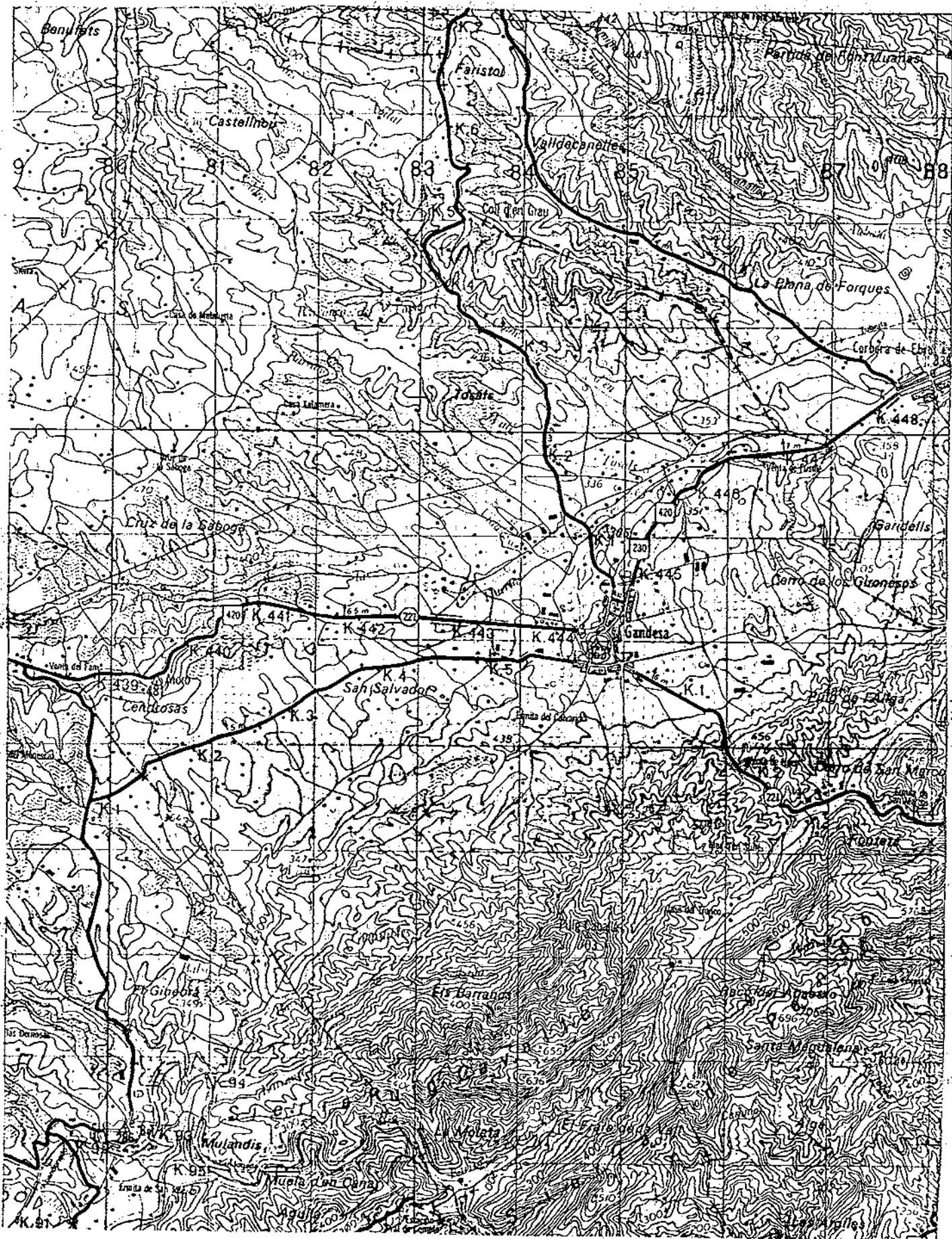

Fig. 32.- Situació Cova de Sant Marc (E. 1:50.000).

2.3.2.- Nom: Barranc de Pinell 4.

Terme: Pinell de Brai (Terra Alta).

Coordenades: long. 0° 30' 10'' / lat. 41° 02'

Alçada: 300 m.s.m.

Situació: mapa 471 del I.G.N. (veure fig. 34).

Turó situat a l'esquerra del barranc de Pinell i a l'esquerra, també, de la carretera que de Gandesa porta fins el Pinell, prop del punt km 7.

Es tracta d'un turó que perllonga les vessants sud i est de la Punta de l'Aliga, elevació situada a l'esquerra del barranc de Pinell, just quan aquest surt de la serra de Cavalls. Aquest turó es una elevació argilosa, de poca alçada (uns 300 m) i forma cònica. Les vessants orientades al barranc es troben aterassades pel conreu (ametllers, actualment abandonats) amb marges de pedra, alguns dels quals s'han enfonsat. (fig. 35).

En les terrasses superiors del turó, la prospecció superficial ha aportat alguns fragments de sílex. Es tracta de fragments de tamany divers que es podrien interpretar com part de nuclis o rebuigs de talla. Cap d'ells, però, fa pensar en instruments. La poca quantitat i el tipus de les restes no permet pensar en un taller de sílex amb seguretat. Tampoc es pot assegurar que es tracti d'un lloc d'hàbitat, car no apareix cap estructura visible.

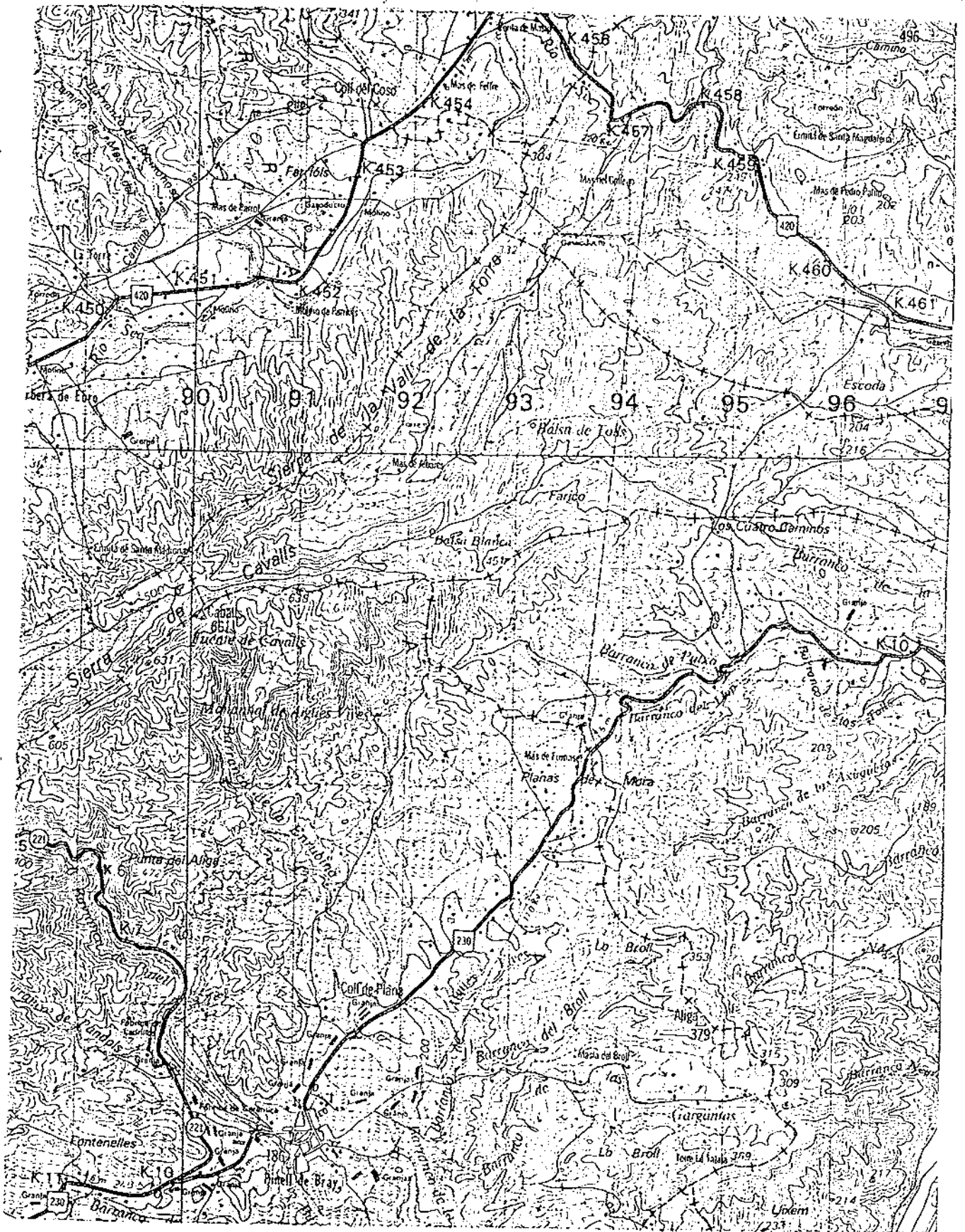
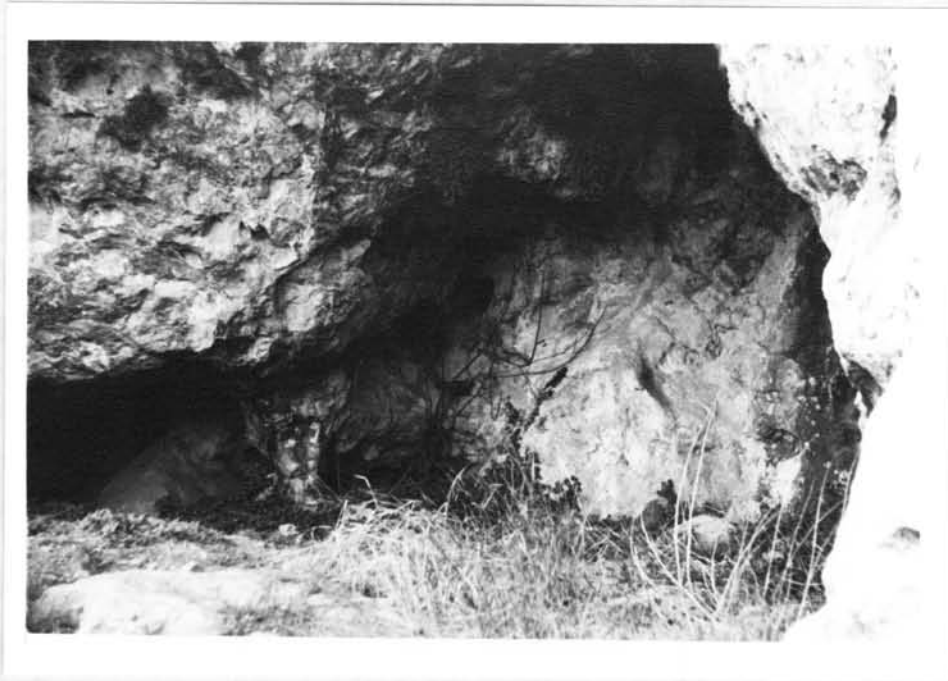

Fig. 34.- Situació jaciment barranc de Pinell 4 (E. 1:50.000).

33

35

2.3.3.- Nom: Barranc de Pinell 3.

Terme: Pinell de Brai (Terra Alta).

Coordenades: long. 0° 30' / lat. 41° 01' 40''

Alçada: 240 m.s.m.

Situació: mapa 471 del I.G.N. (veure fig. 36).

NOTA: jaciment descobert per J. Bosch i inclòs a l'Inventari del Patrimoni Arqueològic, comarca de la Terra Alta.

Jaciment situat al costat dret del barranc de Pinell, aproximadament a l'alçada del punt km. 8 de l'actual carretera. Es tracta d'un conjunt de bancals que s'esgraonen fins el torrent, dedicats al conreu d'ametllers.

És un jaciment lític al aire lliure descobert per Josep Bosch el 1985, que situa restes d'indústria lítica tallada en aquest indret (especialment, en les feixes més properes al barranc) (veure figs. 37 i 38).

En el decurs de la nostra prospecció hem pogut comprovar que aquest lloc no es veurà afectat pel projecte d'acondicionament de la carretera, ja que aquesta es situa en el marge esquerra del barranc (veure fig. 39).

Nota:

Altres jaciments inclosos per J. Bosch a l'IPAC de la Terra Alta (Barranc de Pàndols i Barranc de Pinell 1) no es veuràn afectats per les obres de la carretera (veure situació a la fig. 40).

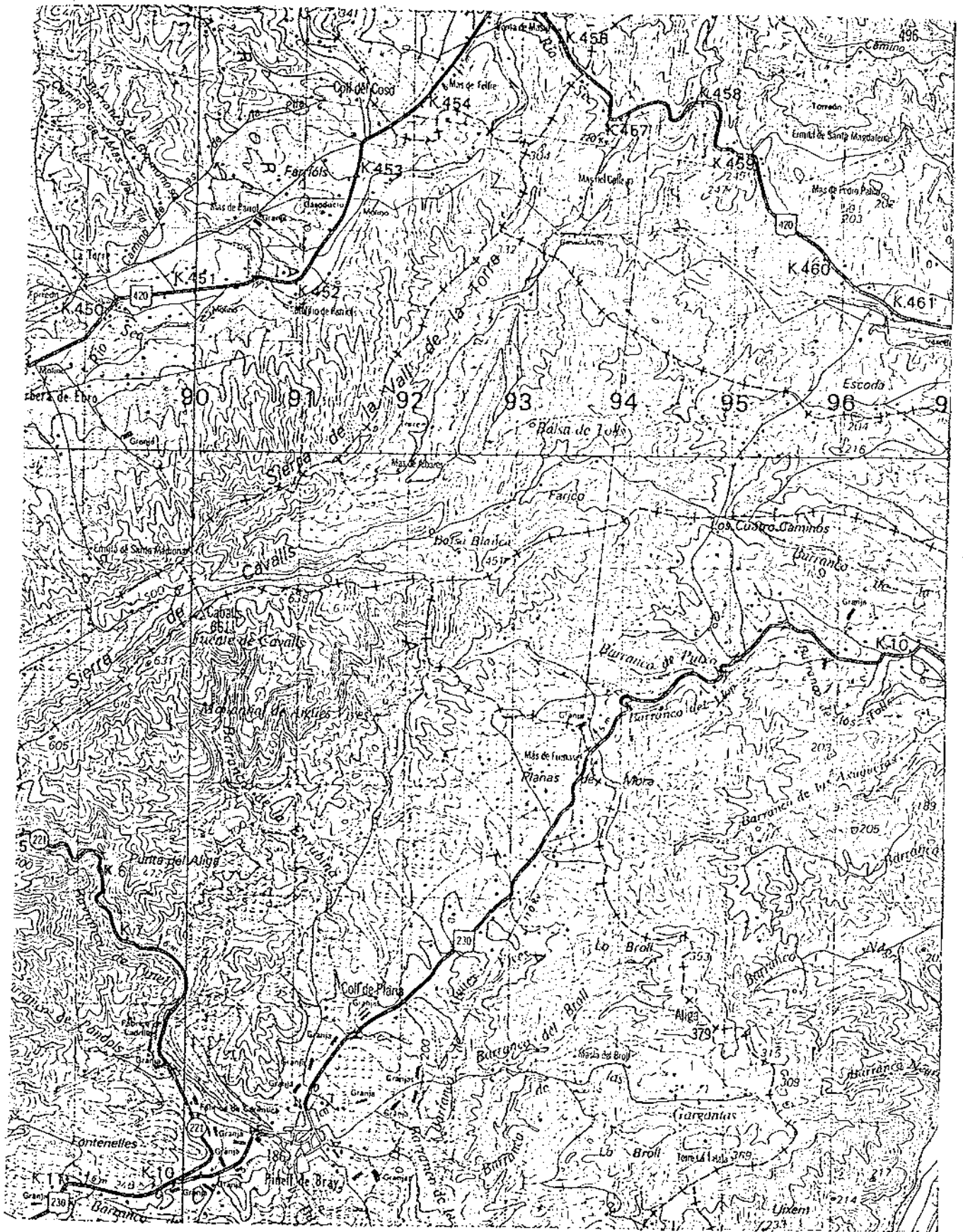

Fig. 36.- Situació jaciment barranc de Pinell 3 (E. 1:50.000).

37

38

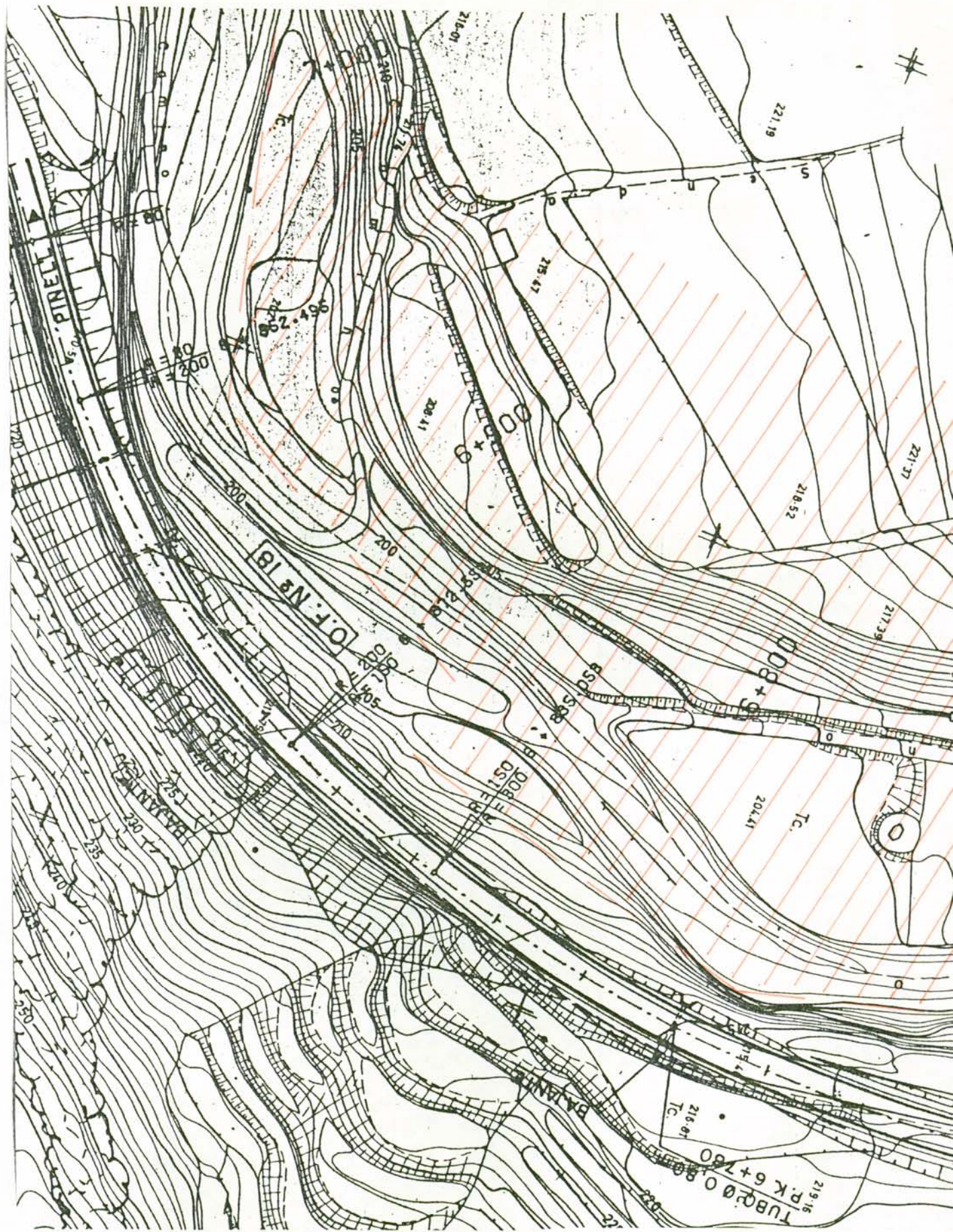

Fig. 39.- Situació jaciment barranc de Pinell 3 amb respecte al projecte (ref. plànol 4, full 10 de 13; E. 1:1.000).

3.- NOVA CARRETERA PINELL DE BRAI-BENIFALLET.

3.1.- Descripció del tram afectat (fig. 41):

Les obres dins d'aquest sector suposen la construcció d'una nova carretera entre les poblacions de Pinell de Brai i Benifallet enllaçant, en aquesta darrera, amb la carretera que ve des de Tortosa i Xerta. El seu recorregut total és de 5,008 kms i aprofita, en gran part, el tram final del barranc de Pinell fins a la seva desembocadura a l'Ebre. Dins del projecte això suposa, aproximadament, els darrers 1.300 m.

Aquest tram del barranc es caracteritza per un recorregut sinuós i encaixonat, amb vessants molt escarpades, constituïdes per penyasegats de gran alçada. Excepcionalment, es troben petites zones aterradesades pel conreu i, en la seva gran majoria, abandonades.

La resta del tram afectat (punts kms 1 a 3,700) es situa per damunt la cota dels 200 m.s.m. i es caracteritza per un relleu més suau, amb petits turons i plataformes de vessants poc escarpades, aterradesades pel conreu, fins a Pinell de Brai.

La prospecció d'aquest recorregut i de les zones immediates a ell no ha proporcionat cap resta material o estructural que permeti situar aquí cap jaciment arqueològic.

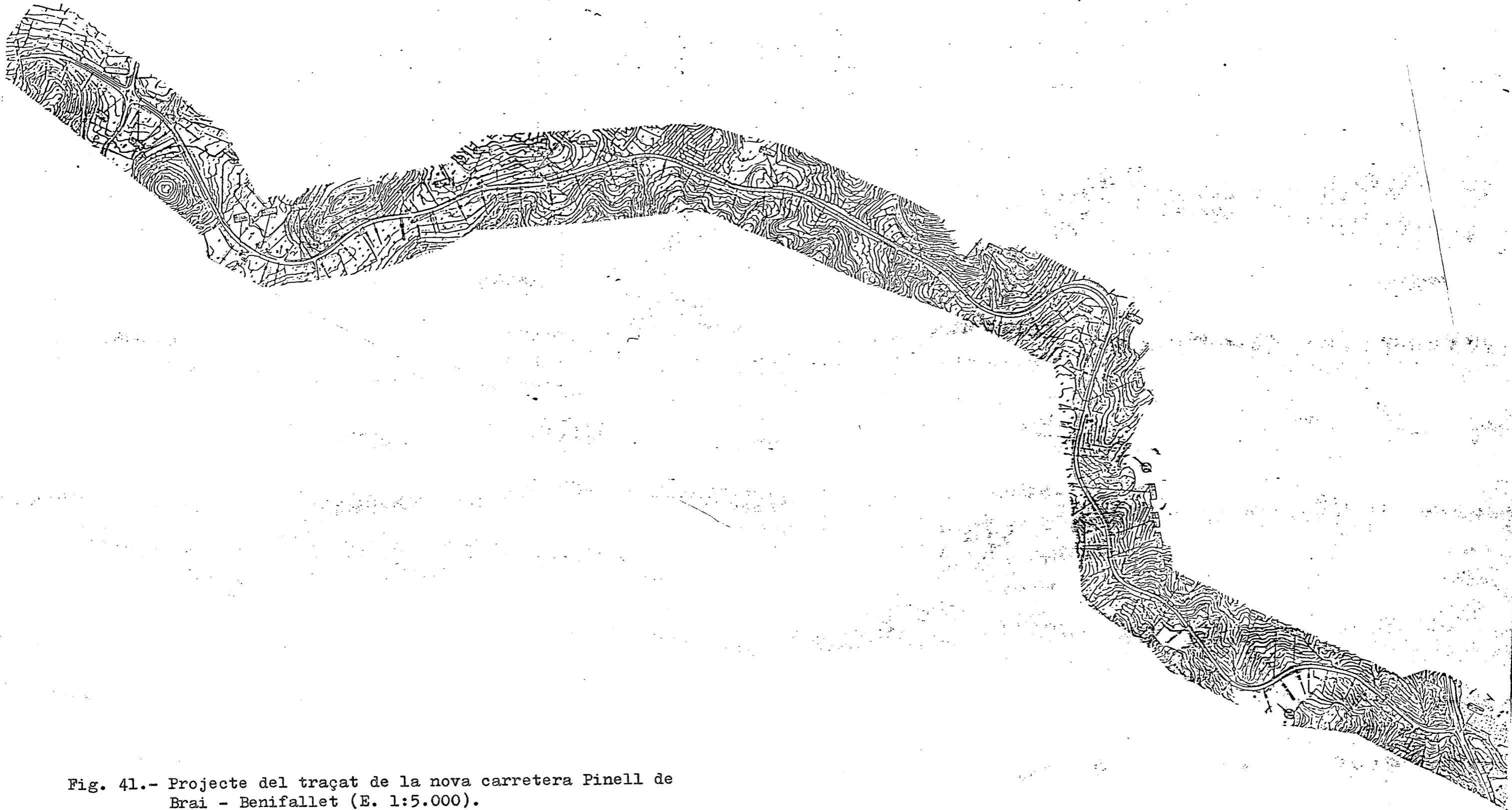

Fig. 41.- Projecte del traçat de la nova carretera Pinell de Brai - Benifallet (E. 1:5.000).

ANNEXE:

Assabentats per informacions orals, varem prospectar part del tram de carretera de Xerta fins el pont de Benifallet, en la zona on aquest traçat s'unirà amb la nova via que portarà fins Pinell de Brai. Concretament, es va inspeccionar una part del Ligallo de Lixem (t.m. de Benifallet), on aquest abandona el curs del riu Canaleta i segueix paral·lel a la banda dreta de l'Ebre (veure fig. 42).

La zona consisteix en un conjunt d'aterrassaments conreuats amb garrofers i taronjers (aquests en els marges inferiors, més propers al Canaleta) i que queden separats pel camí que porta fins l'antiga estació de FF CC de Benifallet. Ací fou possible recollir una certa quantitat de material, amb una cronologia ample: fragments de sílex (molt escassos), ceràmica a mà de tradició del Bronze Final i, sobre tot, ceràmiques romanes (terra sigillata hispanica, T.S. Clara A i D, àmfora, etc).

Tot això es complementa amb les informacions que hem pogut recollir sobre l'existència, en aquest indret, d'enterraments, alguns dels quals semblen realitzats en àmfora. Això faria pensar en una petita necròpolis romana (completada per un hàbitat?), ja destruïda anys enrera pels aterrossaments pel conreu. Aquesta destrucció parcial ha estat agreujada, darrerament, per les obres de la nova carretera, les quals han tallat les vessants del promontori que dóna al riu Ebre, destruint o cobrint totalment qualsevol resta que pogués existir (veure figs, 43 i 44).

La situació del lloc es la següent: long. 0° 30' 35''
lat. 40° 57' 55'' ; alçada: entre 20 i 40 m.s.m.

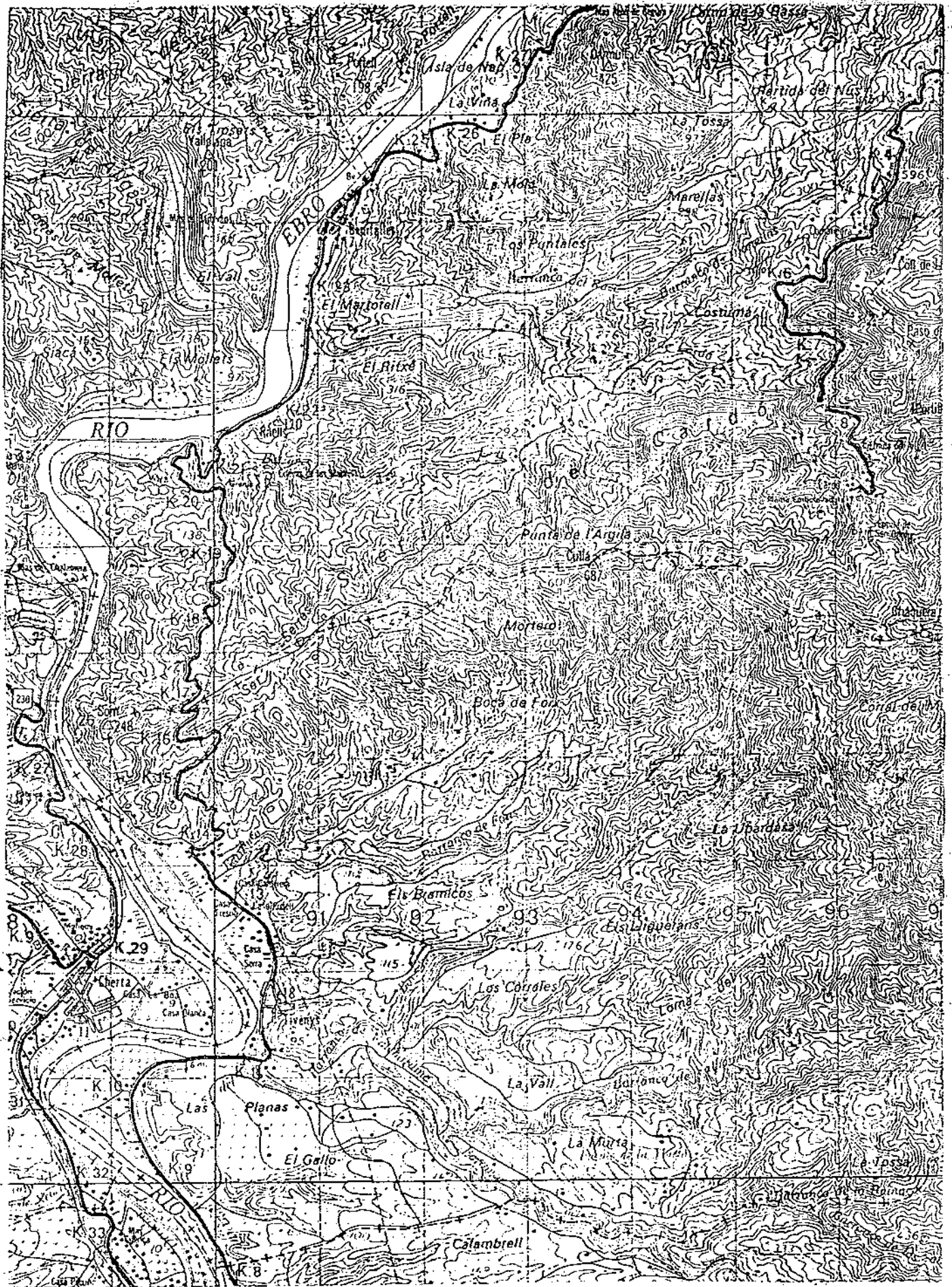

Fig. 42.- Situació jaciment Ligallo de Lixem (E. 1:50.000).

43

44

- Amfora:

1 fragment de pivot (forma indet.)

17 fragments informes.

- Ceràmica a mà:

2 fragments informes.

- Material lític:

4 fragments de sílex.

- Altres materials:

1 fragment de terracuita decorada amb estries.

INVENTARI DELS MATERIALS RECOLLITS
A LA CAMPANYA DE PROSPECCIO.

Nom: Arenalets.

Terme: Xerta (Baix Ebre).

- Ceràmica a mà:

1 fragment de nansa.

1 fragment informe.

* Ceràmica comuna a torn:

1 fragment de vora exvasada.

1 frag. de vora de secció triangular.

1 frag. de vora de morter (?).

1 fragment de nansa de secció el.líptica.

4 fragments informes.

Nom: Barranc de les Fonts.

Terme: Xerta (Baix Ebre).

- Ceràmica a mà:

2 fragments de vora.

24 fragments informes.

- Ceràmica a torn:

1 fragment de vora.

1 fragment de nansa de secció el.líptica.

12 fragments informes.

Nom: Barranc de Pinell.

Terme: Pinell de Brai (Terra Alta).

- Material lític:

8 peces de sílex.

Nom: Cova del turó de Sant Marc.

Terme: Gandesa (Terra Alta).

⊗ Ceràmica comuna a torn:

1 fragment de paret i carena.

4 fragments informes.

Nom: Ligallo de Lixem.

Terme: Benifallet (Baix Ebre).

- Terra sigillata hispanica:

1 frag. de vora, possiblement forma Drag. 15/17.

1 frag. de vora, possiblement Hispànica 4.

1 frag. fons (indeterminat).

4 fragments informes.

- Terra sigillata clara D:

1 fragment de vora (forma Hayes 99?).

1 fragment de fons (indeterminat).

1 fragment informe.

- Ceràmica comuna africana:

4 fragments informes.

- Ceràmica comuna:

1 fragment de vora.

1 fragment de nansa.

2 fragments informes.